

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Венетка Иванова Кацарска

Относно: Научната дейност и продукция на **ас. Дияна Паскалева Георгиева**, преп. в ПФ, Тракийски университет, гр. Стара Загора във връзка с участието ѝ в обявения конкурс ДВ., бр.7 от 22.01.2019 г. за заемане на академичната длъжност „Доцент” по Специална педагогика (Алтернативна комуникация при деца със слухови нарушения и деца с множество увреждания) в област на висше образование

1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, обявен от Тракийски университет за нуждите на Педагогически факултет

Настоящата рецензия е изготвена в изпълнение на Заповед, издадена в съответствие със законовите изисквания от Ректора на Тракийски университет – професор, д-р Ив. Въшин.

В качеството си на член на Научното жури във връзка с обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент” проучих предоставените ми материали на единствения кандидат – **ас. д-р Дияна Паскалева Георгиева**.

Общо представяне на кандидата и преподавателска дейност

Дияна Паскалева Георгиева е завършила висшето си образование в тогавашния Висш педагогически институт в гр. Благоевград, специалност дефектология, присъдена квалификация логопед в логопедични училища и кабинети. Има дългогодишен стаж и съответно – практически опит като логопед.

Познавам **ас. д-р Дияна Паскалева Георгиева** от няколко години. Преподавала съм ѝ в специализация по Специална педагогика, Слухово-

речева рехабилитация в ДИПКУ, гр. Стара Загора. По-късно бях научен ръководител на докторската й дисертация на тема „Зрително възприемане от деца и ученици със слухови нарушения, интегрирани в общообразователна среда”, успешно защитена през 2016 г. Ползвайки правото при отчисляване с право на защита, в края на 2015 г. Дияна Георгиева беше назначена за асистент в Педагогически факултет на Тракийски университет и оттогава до сега работи като такъв.

Научна дейност и продукция на кандидата

Във връзка с настоящия конкурс ас. Дияна Георгиева е представила общо 23 публикации. Разпределят се според минималните национални изисквания (Приложение 8.4. на Тракийския университет) както следва:

- 3 от публикациите са включени в т.В.3. (Хабилитационен труд);
- 5 се отнасят към т.Г6 (Статии и доклади, публикувани в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация);
- 14 публикации се отнасят към т. Г.7. (Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове);
(Статии и доклади, публикувани в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация);
- 1 публикация се отнася към т. Е.20. (Публикуван университетски учебник, който се използва в училищната мрежа).

Трябва да отбележа, че по изискуем брой научни трудове и публикации има съответствие.

Общият брой точки отговаря на минималните национални изисквания за научната и преподавателска дейност.

Както вече стана ясно, в качеството на хабилитационен труд са посочени три монографии.

Първата монография, по ред, посочен от кандидата е „Зрително възприемане на устната реч при нарушен слух”(2017)г. В резюмето си авторът я определя като „естествено продължение на дисертационния труд”. Действително, темата на тази монография почти съвпада с дисертационния труд. В заглавието на монографията не е посочено, че се отнася за глухи деца, интегрирани в общообразователна среда, но в целта на труда това е отбелязано. До голяма степен съвпада и общата цел на изследването, обекта и предмета – също. Двете издигнати хипотези и в дисертационния труд и в представения хабилитационен труд напълно съвпадат, еднакъв е и броят на учениците, участвали в експеримента (91). И в двата труда за целите на изследването са използвани думи, изречения и текст. Много от текстовете и изводите повтарят дисертационния труд. Изяснено е влиянието на почти едни и същи основни детерминанти на зрителното възприемане на речта. Затова, независимо от факта, че са добавени текстове, описан е модел за ранна интервенция, има промени във вътрешната структура на монографията и е разширен списък на литературата, не мога да приема, че това е ново оригинално изследване. Концептуалните рамки на изследването са същите, каквито са и в дисертационното изследване. Книгата по-скоро популяризира дисертационното изследване

Вторият, посочен от Дияна Георгиева монографичен труд е „Алтернативна комуникация при деца с множество увреждания”. Съдържа 159 страници и е структуриран в четири глави.

Веднага бих искала да отбележа, че заглавието на труда, което съвпада с названието на конкурса, отбелязано в скоби не намирам за напълно коректно. Изразявам мнение, че човешката комуникация е безалтернативна. Това е сложен процес на предаване на идеи и е присъщ

на всяко човешко същество. Това, че предаването на идеи може да се осъществява с различни средства – вербални, невербални, различни символни системи и т.н. не променя същността на процеса комуникация. Средствата за комуникация са само един от компонентите на този, изключително сложен процес. Сам авторът, още в уводната част, като цитира А.Н. Леонтиев, М.А. Лисина, Т. Борисова и много други автори пише за средства за комуникация. Комуникацията и средствата за нейното осъществяване не се покриват изцяло. За мен избраният термин „множество увреждания”, за съжаление, не е най-приемливият, защото фокусира вниманието върху броя – две или повече увреждания. Разбира се, право на автора е да избере най-правилният за него термин, но в случая изборът измежду многото съществуващи термини не е аргументиран, не личи собствената позиция относно използването на различните термини.

В първата глава на същия труд в описателен план се разглежда съвременният подход към проблема за множеството увреждания в развитието на детето. Намирам за сравнително добре разработени в тази глава етиологичните аспекти на множеството увреждания и тяхната класификация.

Във втората глава авторът насочва вниманието си към „Актуалното състояние на проблема за комуникация при деца с множество увреждания”. В първия раздел с название „Общуване и комуникация” авторът прави заявка „за по-точно дефиниране на общото и различното между общуване и комуникация”, но на практика кратко описва само общуването.

В следващия раздел – „Значение на комуникацията за психическото развитие на детето” отново по-голямата част е обсъждане на общуването. Посоченият въпрос, обаче, не е обсъден. Вместо това много кратко авторът се спира главно на средствата за комуникация и избора на система за обучение и комуникация.

Сравнително по-добре е разгледан комуникативния профил на децата с множество увреждания.

Най-добре е представено експерименталното изследване, насочено към формиране на комуникативна компетентност при деца с множество увреждания чрез използване на езиковата програма МАКАТОН. Ценно във всеки труд е експерименталното изследване и аз го приемам като такова.

Остава обаче, недокрай изяснен въпросът за същността на МАКАТОН. Авторът го нарича ту **езикова програма**, ту алтернативна **знакова система**, ту **подход**. Бих искала положително да оценя факта, че монографията съдържа изследване, независимо че хипотезата: „Използването на МАКАТОН ще обезпечи по-високо равнище на комуникация при децата с множество увреждания”, вече е доказана и по тази причина в много страни, а и у нас тази система се прилага.

За мен изследването по своя замисъл не е оригинално, за да се стигне до значителни и нови за науката и практиката приноси, но положително оценявам осъществяването на изследователска дейност.

Третата посочена монография е в съавторство с доц. Генчо Вълчев и носи заглавие „Алтернативни стратегии за обучение и комуникация при деца с особености в психо-физическото развитие” Ас. Д. Георгиева е разработила 2-ра, 5-та, 6-та 8-ма и 9-та глава. Ще се спра само на тях, независимо от това, че трудът, както става ясно от разпределението на главите е замислен като едно цяло от двамата автори.

Чрез заглавието ас. Д.Георгиева, като част от творческия тандем прави заявка за нужна на теорията и на практиката монография. От анализа на посочените глави мога да направя извода, че е събран много материал, главно от чужди автори. Направен е опит той да бъде анализиран и представен на интересуващите се от разработените въпроси.

В същото време не е обяснено едно от основните понятия, използвано и в названието – понятието „стратегия” и съответно –

алтернативни стратегии”. От заглавието на главите, разработени от ас. Д.Георгиева и особено – от тяхното съдържание става ясно, че отново се разглеждат въпроси за „алтернативна комуникация” (гл. 2-ра), мануално-жестовата комуникация при глухи (5-та глава), графично – символна комуникация (6-та гл.), алтернативни методи за обучение и комуникация при лица с тежки множествени нарушения на развитието (8-ма глава) и тактилна комуникация чрез използване на Метод на Лорм, Метод Тадома, Брайлово писмо и др.(гл. 9-та). Веднага прави впечатление, че на практика вместо стратегии се описват средства за комуникация. Авторът се спира на понятието „комуникация”, „комуникативно поведение” и др. важни понятия и аспекти на разглеждане на средствата за комуникация. Налице е, обаче, използване на понятия като „специфична комуникация” и „алтернативна комуникация”, „методи” и „средства за комуникация”; „език” и „реч” и др. като взаимозаменяеми. Не мога да приема за коректно подобна замяна и употреба. Недопустими са определения като „калкиращ език”, „калкиращ знаков език” и др. (с. 79). Такъв език не съществува! Също така са недопустими обобщения като: „Алтернативни системи за комуникация се използват при: нарушен слух, нарушено зрение и др.” (стр. 24). Известно е, например, че при рано диагностицирани, успешно рехабилитирани и обучавани в адекватна на нуждите им среда, основно средство за комуникация е словесният език и съответно – реч. Генерализиране на подобни изводи е недопустимо и по отношение на други категории лица, особено като се знае, че по-голямата част от тези групи (лица с нарушен слух и зрителни затруднения) са с по-лека степен на нарушения. Структурирането на глава 8-ма не е логично. Заглавието се отнася до разглеждане на методи за обучение и комуникация, но даже без обосноваване на практика се разглеждат на концепции и средства за комуникация. Оценявам положително събирането и превеждането на много чужди литературни източници и популяризирането у нас на знания,

свързани с по-нови средства за комуникация като Метод на Лорм, Метод Тадома, Блок метод и др. В същото време намирам, че очертаването на Алтернативни стратегии за обучение и комуникация при деца с особености в психо-физическото развитие” не е постигнато. Стратегиите, както и много сложният процес комуникация далеч не включват само средства за комуникация.

Анализът на представения от ас. Д. Георгиева учебник „Алтернативна комуникация при лица със слухови нарушения” ми дава основание да отбележа, че университетски учебник е необходим, а проблема за зрителното възприемане на речта е все още недокрай изучен проблем. Приемам учебника за актуален. В него се разглеждат важни въпроси за същността на процеса зрително възприемане на речта, неговият механизъм, основните детерминанти на процеса и др. По мое мнение най-добре са разработени факторите, детерминиращи процеса зрително възприемане на речта, които в голямата си част са установени от ас. Д. Георгиева в осъщественото дисертационно изследване. Положително оценявам и представянето на тестове за изследване на процеса.

И в този труд, обаче има научно неприемливо използване на различни термини като взаимозаменяеми. Например, зрителното възприемане на речта е определяно ту като „сложен **процес**” (стр. 11), ту като „алтернативен **метод** за комуникация”(с. 117), ту като комуникативна **система** (с. 12).

Втората глава на същия учебник носи названието „Полисензорна основа на зрителното възприемане на речта, но в заглавията на разделите се използва термина сетивност („Зрителна сетивна система”, „Слухова сетивна система”).

Намирам непрекъснатото смесване на основни термини за недопустимо в науката.

Положително оценявам описанието на оптичните характеристики на звуковете, но и тук се откриват много грешки, някои от които сериозни. Така например, на стр. 20-та е отбелязана съгласна „Щ“. Известно е, че такъв звук не съществува в българската фонемна система.

В статиите и докладите, публикувани в реферирани и индексирани издания се обсъждат въпроси, свързани със зрителното възприемане на речта, образователната интеграция на учениците-билингви в начална училищна степен, антиципацията, професионално-личностната готовност на учителите като социално-психологически ресурс за формиране на социалната адаптация при деца със синдром на Даун, облекчаващата комуникация като метод за обучение в писмена комуникация при деца с множество нарушения и др. Оценявам положително избора на автора на важни теми за теорията и практиката и стремежа да ги обсъди пред научната общност. За съжаление, и в тези публикации се срещат неприемливи замени на термини като комуникация, средства, модел и метод и др.

В останалите статии и доклади тематиката засяга специалната педагогика и особено - слухово-речевата рехабилитация. Разглеждат се предимно въпроси за зрителното възприемане на речта (посочени с номера (7.1., 7.3., 7.4., 7.6., 7.8., 7.9.,7.10 и др.). Сред тях бих открила тази за вибро-тактилната чувствителност. Намирам, че е разработена добре в психологически аспект. Като цяло отново може да се посочи стремежа на автора да насити публикациите с информация, особено от чужди автори, но в същото време и с някои повторения, които отвеждат и до доктората като източник. Личи известен стремеж за разширяване на тематиката и аспектите на изучаване на въпроси от специалната педагогика, но все още преобладават такива като зрително възприемане на устната реч и средства за обучение и комуникация.

Не откривам плагиатство в буквалния смисъл.

Цитирания:

Ас. Д.Георгиева има необходимия брой цитирания.

Преподавателска дейност и научно-изследователска дейност

Ас. Д. Георгиева е ангажирана с преподавателска дейност. По обем я намирам за достатъчна.

Има участия в научни проекти в качеството на изпълнител.

Критични бележки

Критичните бележки са описани в текста.

Заклучение

За съжаление, не мога да подкрепя кандидатурата на ас. Дияна Паскалева Георгиева, единствен кандидат за заемане на академичната длъжност „Доцент” в Тракийския университет в гр. Стара Загора независимо от факта, че е осъществила преподавателска и научно-изследователска дейност и има известни научни и практически приноси и че е събрала изискуемия брой точки по съответните критерии. Основания за това заключение са преди всичко: разглеждането на средствата за комуникация в качеството на определящи понятието комуникация като се елиминира неговата същност, свързана с предаването на идеи и значения, което може да се осъществи с различни средства; грубото и неприемливо за науката смесване на обема и съдържанието на базисни за специалната педагогика понятия като: комуникация, средства за комуникация, концепция, стратегия, процес, система, метод; език, реч и др., описани в текста на рецензията.

20.06.2019г

Рецензент:

/проф. д-р Венетка Кацарска/

REVIEW

By Prof. Venetka Ivanova Katsarska, PhD

On: The scientific research activity and output of Assist. Prof. DiyanaGeorgievaPaskaleva, who holds a teaching position at the Faculty of Education of Trakia University in the city of Stara Zagora, in connection with her participation in the competition announced in the State Gazette, issue 7 dated 22 January 2019, for the academic position “Associate Professor” in Special Education (Alternative communication in children with hearing disorders and children with multiple disabilities) in the field of higher education
1. Educational sciences, professional area 1.2. Pedagogy, announced by Trakia University for the needs of the Faculty of Education.

This review was written in compliance with an Order issued by the Rector of Trakia University – Prof. Ivan Vashin, DSc.

In my capacity as member of the scientific jury assembled for the purposes of the competition for the academic position “Associate Professor”, I examined the materials presented to me for the sole candidate for this position – Assist. Prof. **DiyanaPaskalevaGeorgieva, PhD.**

Candidate overview and teaching activity

Diyana Paskaleva Georgieva completed her higher education at the former Higher Pedagogical Institute in the town of Blagoevgrad in the field of defectology and was awarded with the professional qualification speech-language pathologist allowing her to work in logopedic schools and private

practice. She has been a practicing speech-language pathologist for many years and has thus accumulated extensive practical experience in this field of work.

I have known Assist. Prof. Diyana Paskaleva Georgieva, PhD for a number of years. I was her instructor during her specialization in Special Education, Aural Rehabilitation at the Department of Information and In-Service Teacher Training in the city of Stara Zagora. Later I became her doctoral advisor for her dissertation titled “Visual perception in children and school students with hearing impairment who are integrated in the mainstream educational environment”, which she successfully defended in 2016. Exercising her right to be delisted from her study with the right to defend, at the end of 2015 Diyana Georgieva was appointed to the academic position Assistant Professor at the Faculty of Education of Trakia University and has been holding this position ever since.

Candidate’s research activity and output

For the purposes of this competition, Assist. Prof. Diyana Georgieva has presented a total of 23 publications. They are categorized in accordance with the minimum national requirements (Appendix 8.4 for Trakia University) as follows:

- 3 of the publications are listed under item B.3. (Habilitation thesis)
- 5 refer to item Γ6 (Articles and reports published in journals that are refereed and indexed in world-renowned databases of scientific information).

- 14 publications fall into the category under item Γ.7. (Articles and reports published in non-refereed scholarly journals or published in edited collections)

(Articles and reports published in journals that are refereed and indexed in world-renowned databases of scientific information).

- 1 publication falls under item E.20. (Published university textbook used in the school system).

It should be noted that the required number of scholarly works and publications is met.

The total number of points corresponds to the minimum national requirements for scientific research and teaching activity.

As mentioned earlier, three monographs have been presented to serve as the habilitation thesis.

The first monograph according to the order provided by the candidate is titled “Visual perception of oral speech and hearing impairment” (2017). In the abstract, the author describes this work as a “natural continuation of the dissertation”. It is true that the topic of this monograph almost completely overlaps with the dissertation. The title of the monograph does not indicate that it refers to deaf children integrated in the mainstream school environment, but this is pointed out in the description of the aim of this work. There is also significant overlap with regard to the general aim of the study, as well as its subject and objectives. The two hypotheses proposed in the dissertation and in the habilitation thesis are completely identical, and the number of students who took part in the experiment is the same as well (91). Words, sentences and texts are used for the purposes of the study in both works. Many of the texts and conclusions repeat information from the dissertation. The impact of almost the same basic determinants of the visual perception of speech is clarified. Therefore, I cannot regard this as an original study, even though texts have been added, a model of early intervention has been described, changes have been made in the internal structure of the monograph and the list of references has been expanded. The conceptual frameworks of the study included in the monograph are the same as those in the dissertation study. The book can at most serve the function of popularizing the dissertation study.

The second monograph presented by Diyana Georgievais titled “Alternative communication in children with multiple disabilities”. It contains 159 pages divided into four chapters.

I would like to emphasize that the title of the work, which is identical to the title of the competition, noted in parentheses, is not completely accurate from my point of view. I am of the opinion that human communication has no alternative. It is a complex process of idea conveyance and an integral characteristic of every human being. The fact that the conveyance of ideas can be conducted using different means – verbal, nonverbal, various symbol systems, etc., does not change the nature of the process of communication. The means of communication are merely one of the components of this exceedingly complex process. In the introduction, the author herself writes about the means of communication citing A. N. Leontiev, M. A. Lisina, T. Borisova and many other scholars. Communication and the means of its conduct do not fully overlap. For me, the term “multiple disabilities” used in the monograph unfortunately is not the most appropriate one because it is too focused on a number – two or more disabilities. Of course, the author retains the right to select what they consider the most fitting terminology, but in this case the choice of term in the presence of many existing alternatives is not justified by the author and there is no evidence of the author’s personal position concerning the use of different terms.

The first chapter of this monograph descriptively reviews the modern approach towards the problem of multiple disabilities affecting the child’s development. In my assessment, the etiological aspects of multiple disabilities and their classification are explored and presented relatively well in this chapter.

In the second chapter, the author draws attention towards the “Present state of the problem of communication in children with multiple disabilities”. In the first section titled “Interaction and communication”, the author proposes to “define more precisely the commonalities and the differences between interaction and communication”, but in practice she only briefly describes interaction.

In the following section – “Significance of communication for the psychological development of the child”, the focus also falls mostly on the discussion of interaction. The specified issue, however, is not discussed. Instead, the author briefly touches upon primarily the means of communication and the choice of system for learning and communication.

The communicative profile of children with multiple disabilities is comparatively better examined.

The most well-presented section is the experimental study on the formation of communicative competence in children with multiple disabilities through the use of the MAKATON language program. Experimental research is valuable in every scholarly work and I regard it as such.

However, the question of the specific nature of MAKATON is not sufficiently clarified. The author alternates between calling it a language program, an alternative sign system and an approach. I evaluate positively the fact that the monograph contains an experimental study, although the hypothesis “Using MAKATON will ensure higher levels of communication in children with multiple disabilities” has already been proven and for that reason, the system is used in many countries, including our own.

In my view, the way the study is conceived, it is not original, and thus it cannot produce significant and novel practical and scientific contributions. However, I evaluate positively the conduct of scientific research.

The third monograph was co-authored with Assoc. Prof. Gencho Valchev and bears the title “Alternative strategies for learning and communication in children demonstrating uncommon features in their psycho-physical development”. Assist. Prof. D. Georgieva wrote chapters 2, 5, 6, 8 and 9. These are the chapters I will discuss, even though the work was conceived and planned by the two authors in conjunction, as demonstrated by the chapter distribution.

Through the title, Assist. Prof. D. Georgieva, as part of the creative duo behind the book, proposes that this monograph will be important for both theory and

practice. The analysis of the aforementioned chapters leads me to the conclusion that a large amount of material has been collected, mostly from foreign sources. An attempt has been made to analyze and present it to readers interested in the examined issues.

However, one of the main concepts used in the title, namely the term “strategy” that appears in the phrase “alternative strategies”, is not addressed and explained. The headings of the chapters written by Assist. Prof. D. Georgieva and their content in particular reveal that again the topics of discussion are “alternative communication” (Chapter 2), manual-gesticular communication in deaf people (Chapter 5), graphic and symbolic communication (Chapter 6), alternative methods of learning and communication for individuals with severe multiple developmental disabilities (Chapter 8) and tactile communication through the use of the Lorm method, the Tadoma method, Braille and others (Chapter 9). It becomes immediately obvious that these are not descriptions of strategies, but of means of communication. The author covers the terms “communication”, “communicative behavior” and other concepts and aspects important for the discussion of the means of communication. However, it can be observed that terms like “specific communication”, “alternative communication”, “methods” and “means of communication”, “language” and “speech” are used as if they were interchangeable. I do not agree with such substitution and usage. It is unacceptable to use terms like “calque language”, “calque sign language” and others (p.79). Such a language does not exist! It is also unacceptable to make generalizations like “Alternative systems of communication are used in cases of: impaired hearing, impaired vision, etc.” (p. 24). It is well known, for instance, that when there is early diagnosis, successful rehabilitation and learning in an environment adequate for the individual’s needs, the primary means of communication becomes the verbal language and the corresponding speech. Such generalized conclusions also cannot be accepted with regard to other categories of people, especially bearing in mind the fact that the majority of

these groups (individuals with impaired hearing and impaired vision) are affected less severely by these disorders. The way Chapter 8 is structured does not make logical sense. The heading refers to examination of methods of learning and communication, but in reality, it is concepts and means of communication that are discussed for no justifiable reason. I evaluate positively the collation and translation of information from many foreign sources of scientific literature, as well as the popularization in our country of knowledge related to newer means of communication like the Lorm method, the Tadoma method, the Block method and others. On the other hand, I believe that the development of an outline of “Alternative strategies for learning and communication in children demonstrating uncommon features in their psychophysical development” has not been accomplished. The strategies, as well as the far more complex communication process, cannot be reduced to merely the means of communication.

The analysis of the textbook presented by Assist. Prof. D. Georgieva, titled “Alternative communication in individuals with hearing impairment” gives me reason to note that there is a real need for this type of university textbook and the issue of the visual perception of speech has not been thoroughly examined and fully understood. In my view, this textbook addresses matters of present interest. It deals with important questions regarding the nature of the process of the visual perception of speech, its mechanism, the main determinants behind the process, etc. I consider the examination of the factors determining the process of the visual speech perception to be the best developed. These factors have in large part been identified in Assist. Prof. D. Georgieva’s dissertation study. I also evaluate positively the presentation of tests designed to examine this process.

In this work, however, there are still instances of improper usage of different terms as if they were interchangeable. For example, the visual speech perception

is defined as a “complex **process**” (p.11), an “alternative **method** of communication” (p.117) and a “communication **system**” (p.12).

The second chapter of the above-mentioned textbook bears the title “Polysensorybasis of the visual perception of speech”, while the headings of different sections use the term sensory (“Visual sensory system”, “Auditory sensory system”).

I find the constant substitution of basic terms unacceptable in the field of science. I evaluate positively the description of the optic characteristics of sounds, but I encountered many errors in this part of the textbook, some of which are serious. For instance, page 20 mentions the consonant „III”. However, it is well known that this consonant does not exist as a sound in the Bulgarian phonemic system.

The articles and reports published in refereed and indexed journals discuss issues connected with the sensory perception of speech, the educational integration of bilingual students in a primary school setting, anticipation, the professional and personal readiness of teachers as a socio-psychological resource for the formation of social adaptation in children with Down’s Syndrome, facilitated communication as a method of learningwritten communication for children with multiple disabilities, etc. I evaluate positively the author’s choice of topics important for theory and practice, as well as the attempt to discuss them before the scientific community. Unfortunately, these publications also contain unacceptable substitutions of terms like communication, means, model, method and so on.

The other articles and reports are thematically linked to special education and aural rehabilitation in particular. They mostly discuss questions related to the visual perception of speech (listed under the following numbers 7.1., 7.3., 7.4., 7.6., 7.8., 7.9.,7.10, etc.).Among those, I would like to draw attention to the one on vibro-tactile sensitivity. I consider it very well written from a psychological perspective. Overall, it can be observed that the author attempts to saturate the publications with information, particularly from foreign sources, but there are

some repetitions that go back to the doctoral dissertation as a source. It can be seen that an attempt has been made to expand the scope of the topics and aspects covered in the study of questions in the field of special education, but the majority of the issues discussed are still related to the sensory perception of oral speech and the means of learning and communication.

I have not found any evidence of plagiarism in the literal sense of the term.

Citations:

Assist. Prof. D. Georgieva has provided the required number of citations.

Teaching activity and scientific research

Assist. Prof. D. Georgieva has been engaged in teaching activity to a degree I would regard as sufficient.

The candidate has been involved in scientific research projects in the capacity of participant.

Critical remarks

The critical remarks are described in the text.

Conclusion

Unfortunately, I cannot support the application of Assist. Prof. Diyana Georgieva, the sole candidate for the academic position “Associate Professor” at Trakia University in the city of Stara Zagora, despite the fact that the above-mentioned applicant has conducted teaching activity and scientific research, has made some scientific and practical contributions, and has collected the required number of points under the criteria of the competition. The grounds for my decision are mostly the following: the treatment of the means of communications as defining for the term communication, which neglects the latter’s fundamental nature in relation to the conveyance of ideas and meanings that can be conducted using different means; the unacceptable for scientific work mixing of the scope and content of basic terms of special education such as: communication, means of

communication, concept, strategy, process, system, method, language, speech and others, which are described above in this review.

20.06.2019

Reviewer:

/Prof. Venetka Katsarska, PhD/